కోతి మూతి ఎల్లయ్య

మాఊర్లె ఇటికెల ఎల్లయ్య అని ఇంటిపేరు చెప్పినా ఎవలకు తెలువది. మంగలి ఎల్లయ్య అని కులంపేరు చెప్పినా ఎవలకు తెలువది. కానీ కోతిమూతి ఎల్లయ్య అంటే లాగుతొడుగని పిల్లగాడిక్కూడా తెలుసు.

ఎల్లయ్య మూతి కోతిలెక్కఉంటదనికాదు. కోతికి ఎల్లయ్యకు సంబంధమేలేదు.అసలు ఆపేరు ఎట్లా వచ్చిందో కూడా ఊర్లె సగం మందికి ఇప్పుడు తెలువది గానీ ఆపేరు అట్లా బండగుర్తు లెక్క నిలిచిపోయింది.

ఎల్లయ్య కొద్దిగా మందారం మనిషి. తండ్రిలేడు. తల్లి ఒక్కతే ఉంది. ఎల్లయ్య ఒక్కడే కొడుకు. ఎడ్డెక్కిరోడు. ఆగుమంటే ఆరునెల్లు. ఎవ్వలు ఏంచెప్పినా నమ్ముతడు. చిన్నప్పుడు పటేండ్ల దగ్గర జీతముంటుండె. అడివిల కుందేలు కనవడితే మోకాలును రాయితో కొట్టుకోవాలని ఎవరో చెప్పింద్రట. ఒకనాడు అట్లనే చేసి మోకాలు పలుగ్గొట్టుకున్నడట.

ఎల్లయ్యకు చిన్నప్పుడే పెళ్లయింది. భార్య పెద్దమనిషి అయిన్నాడు చేతుల రెండు కుడుకలు పెట్టి చెంపలు కొరుకాలని ఎవరో చెప్పింద్రట. నిజమే అనుకుని రెండుచెంపలు కొరికిండట. ఆపిల్ల భయపడి తల్లిగారింటికి పోయిందట. యాడాదిదాకా రాలేదట. ఎవలో ఏదో మోటుసామెత చెప్పి 'కోడలు దొర్సానిని అడుగురా చెప్పుతది' అన్నరట. నిజమే అనుకుని ఎల్లయ్య దొర్సానిని అడిగితే చీపిరికట్ట మర్రేసిందట.

ఇంతకీ ఎల్లయ్యకు ఇంటిపేరు కాదని, కులంపేరు కాదని, ఈ కొత్తపేరు ఎట్లావచ్చిందో చెప్పాలెకదూ! మేము 'వాలి సుగ్రీవులు' నాటుకం ఇదే జంగం పంతులు ఇంట్ల నేరుస్తున్నం. నాకూ ఒక వేషం కావాలని వచ్చిండు ఎల్లయ్య. మా కొండయ మామ సన్నపోడుగాడు. ఎవరితో ఏ పని అయితుందో బాగాతెలుసు. ఒకరకంగా ఎల్లయ్యను మాల్లెంలకు రమ్మని పిలిచింది గూడా మామనె.

"ఎల్లన్నా... నీకుమంచివేశం ఇత్త. రోజూరావాలె. ఏదన్నా పని చెప్పితే చెయ్యాలె". అన్నడు మామ. ఎల్లయ్య నవ్వుతూ తలూపిండు.

ఎల్లయ్య పటేండ్ల శాతల జీతం. చేసినంతపని. మబ్బుతోనే పోవాలె. ఆవుల ఎడ్లపెండ తియ్యాలె, గడ్డివెయ్యాలె. నాట్లప్పుడు నాట్లపని కోతలప్పుడు కోతలపని. పొద్దంతా

ఎక్కడ కూరుపట్లు గుక్కినా, నిద్రమొఖం బెట్టినా తిట్లు తప్పయి. మళ్లీ కూరుకు రాత్రిదాక ఎడ్లకొట్టందగ్గరనే ఉండాలె.

కొత్తమురిపానికి నాలుగురోజులు రియార్సల్‌కు వస్తదులే అనుకున్నరు అందరు. కానీ ఎల్లయ్య ఎప్పుడూ తప్పలేదు. ఎంతపని ఉన్నా రియార్సల్‌కు వచ్చిండు.

ఎల్లయ్య ఎడ్లుగాయబోతే కొండయ మామ తన పోతులను అప్పజేప్పుతుండె. కలుపు నాట్లమీద ఎల్లయ్యను గడ్డికోసుకుని రమ్మంటుండె. చిప్పలకాయలు, కంకులు, తేనె, బబ్బెర, పెసర, ఏసీజన్‌లో వాటిని తెమ్మంటుండే. ఏపని చెప్పినా కాదనకపోతుండే ఎల్లయ్య.

మామను చూసి దాసుచిన్నాయిన గూడా అలువాటయిండు. ఎప్పుడూ ఏదో ఒకటి తెమ్మంటుండె. మా మ్యాల్లంల వాళ్లమాటనే మాట. ఆటలకు రానియ్యరని చెప్పినపని చేస్తుండె ఎల్లయ్య.

'వాలి సుగ్రీవులు' యక్షగానం. పచ్చిబాగోతం. 'తయ్యక తప్పక తకదై' అని ఎగురుడు దుంకుడు. పాటలన్నీ చల్తీమీదనడుస్తయి. స్పీడుగా పాడాలె. ఎల్లయ్యకు ముందుగా పెద్ద ఏశమే ఇచ్చింద్రు. పాటలు పాడరాలేదు. వచనం చెప్పరాలేదు. తబలా తాళం అందుకుంటలేదు.

చెప్పిచెప్పి పంతులుకు యాష్టకచ్చింది గనీ ఎల్లయ్యకు పాట రాలేదు. పద్యంరాలేదు. ఏశానికి పనికిరావని సూటిగా చెప్పరాదాయే. చెప్పితే అలిగిపోతదేమోనన్న భయం.

ఒకనాడు మా పంతులు "ఎల్లయ్యా! నువ్వు హనుమంతుని ఏశానికి మంచిగుంటవు. ఏశమేత్తే హనుమండ్ల సామి దిగివచ్చినట్టుంటవోయ్" అన్నడు. ఎల్లయ్య నోరు తిరుగుతలేదని ప్లానుప్రకారమే ఆమాటన్నడు మా పంతులు.

అది గ్రహించిన మామ, దాసు చిన్నాయిన 'అరే నిజమే పంతులు..ఎల్లయ్యకు ఆ ఏశం మంచిగ కుదురుతది' అన్నరు. ఆ మాటలు విన్నంక 'నాకు అనుమంతుని ఏశమే ఇయ్యింద్రి' అన్నడు ఎల్లయ్య.

చివరికి అదే ఏశం కాయమయింది. హనుమంతుని వేశానికి పాటలు లెవ్వు పద్యాలు లెవ్వు. నాలుగంటే నాలుగే ముచ్చట్లు. పాటలు లేకుంటే అలిగిపోతదని పంతులే రెండు రామకీర్తనలు నేర్పిండు.

ఆ నాలుగు మాటలు నేర్వడానికే ఎల్లయ్యకు వారం పట్టింది. నాదేమో అంగదుని పాత్ర. నాకు సుగ్రీవునితో రెండుమాటల వచనమే! అదీ పంతులును బతిలాడితే ఇచ్చిండు.

ఎల్లయ్యను చూసినంక నాకు నేనే రెండు రామకీర్తనలు నేర్చుకున్న.

అది చలికాలం దినం. వానలు తగ్గిపోయినయి. మూలమంచు మొదలై ఎన్నీల గాత్తుంది. పొద్దంతా వరినాట్లు. రాత్రి రియార్సల్. ఒక్కొక్కలకైతే కాళ్లు నడువరాకుండా పెచ్చినయి. దేక్కుంటనైనా రియార్సల్‌కు వత్తురు. ఆ నాలుగు మాటలకు నేను, ఎల్లయ్య రాత్రంతా కూచుందుము.

మాగమాస జాతరనాడు ఖచ్చితంగా నాటకం వెయ్యాలనుకున్నం. ఎందుకంటే మా ఊర్లె జాతర పెద్దగ జరుగుతది. సుట్టు పదూర్ల మంది వస్తరు. చుట్టాలు వస్తరు. గిరాకి ఎక్కువైతది. పొత్తుల పైసలు లెవ్వు గనుక ఎవరి మేకప్ సామను వారే తయారు చేసుకోవాలనుకున్నం. అంత పనిలో గూడా మా మ్యాల్లపోల్లు కత్తులు, గదలు చెక్కుకున్నరు. బాణాలను కట్టుకుని రంగుకాయిదాలు అంటేసుకున్నరు.

ఎల్లయ్యకు పక్కీరు కాశీంకు చాలాదోస్తు. పక్కీరు కాశీం మాటకారి. చిన్నగ సైకిల్ టెక్స్ ఉన్నది. ఎల్లయ్య ఏశానికి కావలసిన అన్ని సామాన్లు...గద, కిరీటం, భుజకీర్తులు చేసి ఇచ్చిండు. ఇస్తూ ఇస్తూ ఒక సలహా కూడా ఇచ్చిండు ఎల్లయ్యకు.

'ఎల్లన్నా. అనుమండ్ల సామిని చూసినవా..మూతిఎర్రగా ఎత్తుగా ఉంటది. ఆటవేసేనాడు నిన్ను అచ్చం సామిలెక్కనే మేకప్ జేస్త. నాటకానికి వచ్చినోళ్ళు సామే దిగి వచ్చిండనుకోవాలె' అన్నడు. నిజమే అనుకుని ఎల్లయ్య తలూపిండు. అన్నట్టుగనే మేకప్ వేయడానికి వచ్చిండు కాశీం.

"ఈ కాశీంగాడు మామూలు మనిషిగాదు. ఎద్దుకు ఎగేత్తడు బర్రెకు దిగేత్తడు.. ఏదో ఒకటి చేత్తడుసూడు. వీన్ని ఎందుకు రానిచ్చింద్రు" అని దాసు చిన్నాయిన అంటనే ఉన్నడు.

కాశీం సైకిల్ ట్యూబును అతుకువెట్టే సులీషన్‌ను, దూదిని తెచ్చిండు. ఎల్లయ్య మీసం గడ్డం తీసుకుంటనంటే వద్దని చెప్పి మూతిచుట్టూ దూదిని సులీషన్‌తోని అతుకపెట్టిండు. దూదికి ఎర్రటిరంగు పూసిండు. అచ్చం అనుమంతుడి మూతిని చేసిండు.

అదిచూసి వానరులు, వాలి, సుగ్రీవుని వేషం వేసేటోల్లుగూడా అట్లాగే మేకప్ చెయ్యమని బతిలాడింద్రు. సులీషన్ లేదని చెప్పి ఎవలకూ మేకప్ చెయ్యలేదు కాశీం.

జాతర కాబట్టి జనం బాగానే వచ్చింద్రు. హనుమంతుని వేశాన్ని అందరూ మెచ్చుకున్నరు. అదిచూసి ఎల్లయ్య అవసరం ఉన్నా లేకున్నా కోతి దుంకుడు దుంకిండు. ఉన్న నాలుగు మాటలు గూడా సరిగ్గా చెప్పలేదు. రామకీర్తన పాట మరిచే పోయిండు.

ఆట పూర్తయింది. అందరం మేకప్‌లు ఇప్పేసుకున్నం. ఎల్లయ్యగూడా మేకప్ ఇప్పేసిండు. మూతిమీది దూదిమాత్రం రావడంలేదు. గట్టిగా మీసాలకు, తోలుకు అంటుకున్నది. నానబెట్టినా రాలేదు. బలంగా గుంజితే మీసాలు ఊడి వస్తున్నయి. ఎల్లయ్య మొత్తుకుంటండు.

మనిషికో దిక్కు గుంజుడు. మూతినొప్పిపెట్టిందిగనీ దూది మాత్రం పూర్తిగా రాలేదు. సోలీషన్‌తో గట్టిగా అతుక్కున్నది. అప్పటికే మేకప్‌లు ఇప్పేయడంతో ఎవలదారిన వాళ్లు ఇంటికి పోయింద్రు. మూతిని దాచుకొని ఎల్లయ్య కూడా ఇంటికి పోయిండు.

ఇంటి దగ్గర తల్లి భార్య ఏడ్సుడే గాదట. రాత్రంతా మూతిమీది దూదిని ఊడపీకాలని, కత్తిరియ్యాలని చూసింద్రట. ఎంతో కొంత వదిలినా ఇంకా దూది అంటుకునే ఉంది. వాళ్లు పీక వీళ్లు పీకా మూతికి నొప్పిపుట్టి నిజంగా కోతిమూతి లెక్క వాచిపోయింది.

తెల్లారే పటేండ్ల పొలంనాటు. ఇంట్లోకూసుంటే నడువది. పనికి రానంటే జీతంలోంచి తీసేస్తనంటడు పటేలు. బాకీకట్టుమంటడు ఎట్ల? ఎల్లయ్య భయం ఎల్లయ్యకుంది. అక్కడికి ఎల్లయ్య తల్లి పటేలుకు చెప్పి బతిలాడిందట. పటేలు ఒప్పుకోలేదట. నాగటికి వచ్చుడు వచ్చుడే అన్నడట.

మూతికి అడ్డబట్టకట్టుకుని నాగటికి పోయిందు ఎల్లయ్య. అది చూసీ అందరు నవ్వుడే. అట్లో ఇట్లో పొద్దుగూకే వరకు దూది మొత్తం పీక్కున్నడు గనీ మంటలు పోట్లతో జరం అందుకుంది. మూతిమొత్తం పుండయి ఎర్రగా ఉబ్బిపైకిలేచింది. రక్తాలు కారుతున్నయి. నాలుగు రోజులు మంచంలోంచి లెవ్వలేదు ఎల్లయ్య.

ఎల్లయ్య మూతిని చూసేందుకు జనం దారలు కట్టింద్రు. పోరగాండ్లయితే ఇంటిసుట్టే మూగింద్రు. ఈ నాలుగు రోజులు పక్కీరు కాశీం ఊర్లె కనిపించలేదు. మిగిలిన వాళ్లకు ఎందుకు మేకప్ చెయ్యలేదో అప్పుడు అర్థమైంది మాకు. అట్లా చేయకపోవుడే నయమైందనుకున్నం.

ఎల్లయ్య వాళ్ల అవ్వ మామూలు మనిషిగాదు. మామాల్లెంను, పక్కీరు కాశీంను కడిగిపోసింది. కాశీం వాళ్ల అవ్వగూడా తక్కువేంగాదు మాటకు మాటన్నది. తిట్టుకుతిట్టు తిట్టింది. ఇద్దరూ కచీరుకాడ శికెలు శికెలు పట్టుకుని కొట్టుకున్నరు.

నాలుగురోజుల తర్వాత ఎల్లయ్య మూతి కొద్దికొద్దిగా తగ్గిందిగనీ పేరు మాత్రం అట్లనే ఉండిపోయింది. ఈ దెబ్బతో ఎల్లయ్య మా మాల్లెం దిక్కురాడనుకున్న. కానీ ఇంకో ఆటవరకు రానేవచ్చిండు. కాశీంతో మాట్లాడడనుకున్న. మళ్లీ పాణాపాణం దోస్తయింద్రు.